

ЗВІТ

Центральної
виборчої
комісії

ЦВК

2021

площа Лесі Українки, 1
press@cvk.gov.ua

2021

Наприкінці 2020 року Центральна виборча комісія вперше підготувала публічний звіт про свою діяльність. Ми продовжуємо цю практику і надаємо звіт про роботу Комісії у 2021 році.

2021-й став для ЦВК роком упевненого росту. Ми організували підготовку і проведення виборів у чотирьох округах; займались посиленням кібербезпеки, технологічною модернізацією та змінами до законодавства; за три з половиною місяці прийняли 40 нормативних актів на виконання вимог закону про всеукраїнський референдум; удосконалюючи комунікаційну стратегію, працювали над тим, щоб стати ще більш відкритими та оперативними, а також навчались та обмінювались досвідом з іноземними колегами. У такий хиткий для всього світу час намагались твердо стояти на ногах і впевнено виконувати свою роботу. І за це я вдячний усім причетним. Дякую за співпрацю державним органам, міжнародним партнерам та громадськості, дякую своїм колегам та всім членам виборчих комісій за важливий внесок у розвиток української демократії. Це наші спільні досягнення!»,

Олег Діденко, Голова Центральної виборчої комісії

10 ДОСЯГНЕНЬ ЦВК

Просвіта: участь членів Комісії у BookForum, розробка екскурсій ЦВК, програма стажування для студентів та участь у створенні курсу з громадянської освіти для студентів.

Технологічна модернізація: затверджена концепція Єдиної автоматизованої інформаційно-аналітичної системи Центральної виборчої комісії (ЄІАС ЦВК) + впровадження системи е-документообігу.

Посилення кіберзахисту: перший незалежний аудит кібербезпеки інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури.

10

9

8

7

6

5

4

3

2

1

Онлайн-конференція “Місцеві вибори 2020 року в Україні: висновки та рекомендації”.

Вибори 2021:

- **проміжні вибори** народних депутатів у 4-х округах;
- **місцеві вибори** (вибори депутатів 222 місцевих рад та 19 виборів сільських, селищних, міських голів).

Новий Закон “Про всеукраїнський референдум”: прийняли 40 нормативних актів, зареєстрували 15 ініціативних груп.

Пропозиції змін до законодавства:

- участь у робочих групах;
- постанови про законодавче врегулювання найбільш нагальних питань.

Інклюзивність виборчого процесу: пропозиції змін до законодавства щодо забезпечення доступності виборів для реалізації виборчих прав громадян.

Удосконалення комунікаційної стратегії ЦВК, налагодження внутрішньої комунікації.

Міжнародна співпраця та спостереження за виборами: навчання та обмін досвідом.

ЗМІСТ

1. ВИБОРИ	6
1.1 Місцеві вибори	12
2. РЕФЕРЕНДУМ	16
3. СУДОВІ СПРАВИ	20
4. ДОКУМЕНТООБІГ КОМІСІЇ	24
5. ДЕРЖАВНИЙ РЕЄСТР ВИБОРЦІВ	28
6. КІБЕРБЕЗПЕКА	32
7. ЗАКОНОДАВЧІ ПРОПОЗИЦІЇ КОМІСІЇ	36
7.1 Співпраця Комісії з іншими державними органами	40
7.2 Фінансування виборів	44
8. МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ	46
9. ІНКЛЮЗИВНІСТЬ	50
9.1 Гендер	52
10. ТЕХНОЛОГІЧНА МОДЕРНІЗАЦІЯ	54
11. КОМУНІКАЦІЯ	58
11.1 Соціальні мережі	60
11.2 Внутрішня комунікація	62
12. РОБОТА З МОЛОДДЮ	64
13. ФІНАНСОВА СКЛАДОВА	68
14. ВІДЗНАКИ	74

01 ВИБОРИ

1.ВИБОРИ

У 2021 році у зв'язку з припиненням повноважень народних депутатів України, обраних в одномандатних виборчих округах, Центральна виборча комісія забезпечила організацію та проведення проміжних виборів народних депутатів України відповідно до Закону України «Про вибори народних депутатів України»:

**28 березня
2021 року**

в одномандатних виборчих округах
№50 (Донецька область)
та №87 (Івано-Франківська область);

**31 жовтня
2021 року**

в одномандатних виборчих округах
№184 (Херсонська область) та №197 (Черкаська
область).

Виборчий округ №50 (Донецька область)

27 заяв

для реєстрації кандидатами в народні депутати України надійшло до ЦВК;

19 кандидатів

у народні депутати України зареєстровано Комісією:

11 кандидатів

висунутих політичними партіями;

8 кандидатів

висунутих шляхом самовисування;

8 кандидатам

відмовлено в реєстрації;

реєстрацію **1 зареєстрованого кандидата**

ЦВК скасувала до дня виборів.

Отже, до виборчого бюлетеня було включено **18 кандидатів**, з них:

6

жінок

12

чоловіків

З метою спостереження за перебігом виборчого процесу на проміжних виборах народного депутата України 28 березня 2021 року в одномандатному виборчому окрузі **№50 (Донецька область)** було зареєстровано:

436

офіційних спостерігачів, зокрема:

26

від громадських організацій;

410

від кандидатів у народні депутати України.

Виборчий округ №87 (Івано-Франківська область)

37 заяв

для реєстрації кандидатами в народні депутати України надійшло до ЦВК.

15 кандидатів

у народні депутати України зареєстровано Комісією:

9 кандидатів

висунутих політичними партіями;

6 кандидатів

висунутих шляхом самовисування;

22 кандидатам

відмовлено в реєстрації;

реєстрацію **1 зареєстрованого кандидата**

ЦВК скасувала до дня виборів.

Отже, до виборчого бюлетеня було включено **14 кандидатів**, з них:

1

жінка

13

чоловіків

З метою спостереження за перебігом виборчого процесу на проміжних виборах народного депутата України 28 березня 2021 року в одномандатному виборчому окрузі **№87 (Івано-Франківська область)** було зареєстровано:

1167

офіційних спостерігачів, зокрема:

267

від громадських організацій;

900

від кандидатів у народні депутати України.

Виборчий округ №184 (Херсонська область)

44 заяви

для реєстрації кандидатами в народні депутати України надійшло до ЦВК.

19 кандидатів

у народні депутати України зареєстровано Комісією:

13 кандидатів

висунутих політичними партіями;

6 кандидатів

висунутих шляхом самовисування;

25 кандидатам

відмовлено в реєстрації;

реєстрацію **4 зареєстрованих кандидатів**

ЦВК скасувала до дня виборів.

Отже, до виборчого бюлетеня було включено **15 кандидатів**, з них:

3

жінок

12

чоловіків

З метою спостереження за перебігом виборчого процесу на проміжних виборах народного депутата України 31 жовтня 2021 року в одномандатному виборчому окрузі **№184 (Херсонська область)** було зареєстровано:

Виборчий округ №197 (Черкаська область)

30 заяв

для реєстрації кандидатами в народні депутати України надійшло до ЦВК.

26 кандидатів

у народні депутати України зареєстровано Комісією:

18 кандидатів

висунутих політичними партіями;

8 кандидатів

висунутих шляхом самовисування;

4 кандидатам

відмовлено в реєстрації;

реєстрацію **1 зареєстрованого кандидата**

ЦВК скасувала до дня виборів.

Отже, до виборчого бюлетеня було включено **25 кандидатів**, з них:

5

жінок

20

чоловіків

З метою спостереження за перебігом виборчого процесу на проміжних виборах народного депутата України 31 жовтня 2021 року в одномандатному виборчому окрузі **№197 (Черкаська область)** було зареєстровано:

Загалом щодо проміжних виборів народних депутатів України в 4 одномандатних виборчих округах **Комісією опрацьовано:**

138 заяв

та доданих до них документів щодо реєстрації кандидатів у народні депутати України;

79 заяв

щодо реєстрації довірених осіб кандидатів у народні депутати України;

37 клопотань

громадських організацій про надання дозволу щодо спостереження за виборчим процесом;

47 подань

політичних партій щодо кандидатур до складу окружних виборчих комісій та 49 подань щодо заміни членів виборчих комісій.

1.1 Місцеві вибори

У 2021 році територіальні виборчі комісії організували та провели повторні, проміжні та позачергові вибори депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів, зокрема:

було призначено повторні, проміжні, позачергові вибори депутатів **222 місцевих** рад та повторні, позачергові вибори **19 сільських, селищних, міських голів**.

Для участі у зазначених виборах було зареєстровано:

1046 кандидатів у депутати **3 місцевих рад** територіальних громад з кількістю виборців 10 тисяч і більше;

1062 кандидати в депутати **184 місцевих рад** територіальних громад з кількістю виборців до 10 тисяч;

80 кандидатів на посади міських голів у 9 громадах.

За результатами виборів було обрано
407 депутатів 187 місцевих рад:

132 сільських;

47 селищних;

8 міських.

А також **18 голів:**

8 міських;

3 селищних;

7 сільських.

Крім того, з метою спостереження за процесом місцевих виборів у 2021 році Комісія:

В деяких громадах призначені вибори не відбулись (не зареєструвався жоден кандидат, відсутність фінансування тощо).

надала **30 дозволів** громадським організаціям мати офіційних спостерігачів на відповідних виборах;

зареєструвала **186 офіційних спостерігачів** від іноземних держав та міжнародних організацій;

внесла зміни до складу **134 територіальних виборчих комісій** *у тому числі за наслідками припинення повноважень усього складу територіальних виборчих комісій Комісією було сформовано новий склад **10 територіальних виборчих комісій**, а склад Енергодарської міської територіальної виборчої комісії Василівського району Запорізької області та Чернівецької міської територіальної виборчої комісії Чернівецького району Чернівецької області формувався двічі.

призначила на посаду **530 нових членів ТВК**.

Інформування Центральної виборчої комісії про хід виборчого процесу місцевих виборів здійснюється територіальними виборчими комісіями шляхом надсилання відомостей на паперових носіях та в електронному вигляді через органи ведення Державного реєстру виборців. Загалом від територіальних виборчих комісій надійшло понад 2100 файлів, зміст яких було внесено до бази даних **ІАС «Місцеві вибори»** та розміщено на офіційному вебсайті Комісії.

На початку 2021 року представники Центральної виборчої комісії разом із членами територіальних та дільничних виборчих комісій, представниками громадських організацій та іншими експертами проаналізували місцеві вибори 2020. Триденну національну онлайн-конференцію **«Місцеві вибори 2020 року в Україні: висновки та рекомендації»** було організовано з метою обговорення та аналізу процесу організації та проведення місцевих виборів 2020 року, а також визначення основних проблем, викликів, з якими довелось стикнутися під час проведення зазначених виборів. Під час заходу обговорювалися недоліки виборчого законодавства та шляхи його вдосконалення. Уперше за результатами

виборів така конференція була проведена в онлайн режимі, до неї долучилися представники зацікавлених сторін, зокрема: народні депутати України, судді, члени ЦВК, територіальних та дільничних виборчих комісій, представники громадських організацій, експерти, науковці, міжнародна спільнота та ін. Зокрема, опрацьовували такі питання виборчого процесу: висування та реєстрація кандидатів, вибори в умовах пандемії, фінансування місцевих виборів, передвиборна агітація, робота виборчих комісій, встановлення підсумків голосування та результатів виборів, виборчі спори тощо. Результатом заходу стали короткострокові та довгострокові рекомендації для проведення виборів у майбутньому. Також результати враховувались під час напрацювання пропозицій щодо змін до Виборчого кодексу України.

Підвищення професіоналізму членів виборчих комісій.

ЦВК надала консультативно-методичну допомогу 240 територіальним виборчим комісіям з підготовки та проведення повторних, проміжних та позачергових виборів депутатів місцевих рад, сільських, селищних, міських голів.

У рамках реалізації проєктів міжнародної технічної допомоги протягом 2021 підготували та провели:

- онлайн-тренінги для **40 членів окружних виборчих комісій** з виборів народних депутатів України одномандатних виборчих округах №50 (Донецька область), №87 (Івано-Франківська область), №184 (Херсонська область) та №197 (Черкаська область);

- онлайн-тренінги для **624 членів дільничних виборчих комісій** з виборів народних депутатів України виборчих дільниць указаних виборчих округів.

Для членів окружних виборчих комісій одномандатних виборчих округів №184 та №197 та членів територіальних виборчих комісій, що здійснювали організацію підготовки та проведення виборів сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2021 року, проведено онлайн-тренінг (дводенний) на тему **«Кібербезпека: гігієна та обізнаність»**.

Також на допомогу членам виборчих комісій розробили та поширили навчальний посібник для членів окружних та дільничних виборчих комісій на проміжних та повторних виборах народних депутатів України.

Центр управління навчанням учасників виборчих процесів при ЦВК за безпосередньої участі представників Комісії на всіх етапах та за підтримки IFES провів пілотний онлайн-тренінг програми розвитку тренерів **«Основи адміністрування виборів та навчання дорослих»**, покликаний підвищити знання та покращити тренерські навички учасників, які будуть залучатись до організації та проведення тренінгів для членів виборчих комісій та інших учасників виборчих процесів.

РЕФЕРЕНДУМ

2. РЕФЕРЕНДУМ

У 2021 році набрав чинності **Закон України «Про всеукраїнський референдум»** і український народ отримав механізм безпосереднього вирішення важливих питань загальнодержавного значення. Громадяни України тепер зможуть здійснювати волевиявлення не тільки під час виборів. На всеукраїнському референдумі громадяни України матимуть можливість користуватися правами та гарантіями, аналогічними до тих, якими вони користуються на виборах: узяти участь у голосуванні (це право матимуть усі громадяни, яким на день голосування виповнилося вісімнадцять років і які не визнані в установленому законом порядку недієздатними), у роботі комісій з всеукраїнського референдуму як їх члени, а також у проведенні агітації всеукраїнського референдуму, здійсненні спостереження за проведенням всеукраїнського референдуму тощо.

Водночас новий закон передбачає суттєвий обсяг повноважень Центральної виборчої комісії щодо підготовки та проведення всеукраїнського референдуму. За неповних чотири місяці активної роботи на виконання вимог цього закону Комісія прийняла **40 нормативних актів**, якими, зокрема, встановила форми документів, затвердила порядки та роз'яснення щодо окремих процедур.

Серед інших завдань Комісії до початку референдумного процесу – забезпечення здійснення заходів на виконання вимог зазначеного Закону, зокрема представництво Комісії на зборах громадян щодо ініціатив проведення всеукраїнського референдуму, перевірка документів щодо реєстрації ініціативних груп та прийняття відповідних постанов Комісії.

Отже:

забезпечено представництво Комісії на **29 зборах громадян** щодо ініціатив проведення всеукраїнського референдуму;

здійснено перевірку документів щодо реєстрації **27 ініціативних груп**;

zareєстровано **15 ініціативних груп** всеукраїнського референдуму та за результатами перевірки відмовлено в реєстрації **12 ініціативним групам**.

Опрацьовано:

3 клопотання про надання дозволу щодо спостереження за процесом референдуму;

33 повідомлення про збори громадян України щодо проведення всеукраїнського референдуму за народною ініціативою.

03

СУДОВІ СПРАВИ

3. СУДОВІ СПРАВИ

У 2021 році в судах тривав розгляд численних судових спорів, пов'язаних з місцевими виборами 2020 року, зокрема щодо оскарження постанов Комісії від 08 серпня 2020 року №160 «Про перші вибори депутатів сільських, селищних, міських рад територіальних громад і відповідних сільських, селищних, міських голів 25 жовтня 2020 року» та №161 «Про неможливість проведення перших виборів депутатів окремих сільських, селищних, міських рад Донецької і Луганської областей та відповідних сільських, селищних, міських голів 25 жовтня 2020 року».

Зокрема, у справі №855/25/20 Шостий апеляційний адміністративний суд постановою від 11 травня 2021 року скасував рішення Окружного адміністративного суду м. Київ від 8 грудня 2020 року, та прийняв нове рішення про задоволення позову позивача про визнання протиправною і скасування постанови Комісії від 8 серпня 2021 року №161.

Водночас постановою Верховного Суду від 14 грудня 2021 року касаційна скарга Комісії на згадане рішення суду апеляційної інстанції була частково задоволена, рішення Шостого апеляційного адміністративного суду від 11 травня 2021 року було скасовано, а справа спрямована на новий розгляд до суду першої інстанції. При цьому суд касаційної інстанції погодився з доводами Комісії про відсутність у неї повноважень перевіряти та оцінювати безпекову ситуацію на відповідних територіях, зокрема, перевіряти отриману від правоохоронних органів інформацію.

Також у 2021 році на розгляд судів надійшли перші **позови**, що стосуються реалізації Комісією повноважень **відповідно до Закону України «Про всеукраїнський референдум»**.

Зокрема, предметом судових оскаржень стала постанова Комісії від 11 червня 2021 року №230 «Про відмову в реєстрації ініціативної групи всеукраїнського референдуму за народною ініціативою, документи щодо реєстрації якої надійшли до Центральної виборчої комісії 1 червня 2021 року та зареєстровані за №21-30-6782».

У справі №640/17047/21 рішенням Окружного адміністративного суду м. Києва від 11 серпня 2021 року, залишеним без змін постановою Шостого апеляційного адміністративного суду від 26 листопада 2021 року, було задоволено вимоги позивача про визнання протиправною і скасування постанови Комісії від 11 червня 2021 року №230.

Однак ухвалами Верховного Суду від 09 грудня 2021 року було відкрито касаційне провадження за касаційною скаргою Комісії на зазначені судові рішення та зупинено виконання рішення Окружного адміністративного суду м. Києва від 11 серпня 2021 року до закінчення касаційного перегляду справи.

Результати розгляду цієї справи судом касаційної інстанції матимуть важливе значення для формування практики Комісії щодо застосування положень Закону України «Про всеукраїнський референдум».

Загалом, у 2021 році Комісія була стороною у **129** судових справах, провадження у **40** з яких на сьогодні ще триває. У **92 справах** Комісія була відповідачем, у одній господарській справі – позивачем, а в **36 судових** справах Комісія залучалася до участі як третя особа.

З особливостями, визначеними статтею 273 Кодексу адміністративного судочинства України, у 2021 році було розглянуто **30 справ**, пов'язаних з виборами, з яких у **21 справі** остаточними судовими рішеннями було відмовлено суб'єктам виборчого процесу в задоволенні їх позовних вимог до Комісії, в одній справі – позов був задоволений, у **7 справах** – позов було повернуто чи залишено без розгляду, в одній справі – провадження було закрито.

У **19 кримінальних провадженнях**, що розглядаються судами, Комісія бере участь як потерпіла сторона. Загалом Комісією протягом 2021 року було опрацьовано **1 273 документи**, що надійшли від судових органів.

04

ДОКУМЕНТООБІГ КОМІСІЇ

4. ДОКУМЕНТООБІГ КОМІСІЇ

Станом на 31 грудня 2021 року Комісією опрацьовано:

- вхідних документів – **13 734**, серед яких найбільш об'ємним є протокол зборів громадян щодо проведення всеукраїнського референдуму за народною ініціативою, який надійшов до Комісії 01 червня 2021 року і містить **12 195 аркушів**;
- внутрішніх документів – **710**;
- вихідних документів – **4 251**.

Упорядковано 1 342 архівні справи для передачі до відділу архівної справи на тимчасове зберігання у Комісії, а також 1 573 справи постійного зберігання.

Станом на 31 грудня 2021 року проведено **78 засідань**, на яких було прийнято **496 постанов**.

Здійснено передавання виборчих документів (справ) з виборів народних депутатів України за 2017 – 2020 роки обсягом **1 552 справи** на постійне зберігання до Центрального державного архіву вищих органів влади та управління України (акт приймання-передавання документів на постійне зберігання від 8 лютого 2021 року)

Здійснено передавання виборчих документів (справ) з місцевих виборів за 2019 – 2020 роки – **789 справ**, а також документів з питань діяльності Служби розпорядника Державного реєстру виборців за 2019 – 2020 роки обсягом 183 справи на постійне зберігання до Центрального державного архіву вищих органів влади та управління України (акт приймання-передавання документів на постійне зберігання від 11 листопада 2021 року).

Забезпечено приймання в установленому порядку справ від структурних підрозділів Секретаріату Комісії на зберігання до архівного відділу – всього **1 051 справа**.

Протягом 2021 року до Комісії надійшли та були розглянуті:

462 звернення
громадян;

180 запитів на публічну
інформацію;

18 звернень депутатів
місцевих рад;

43 депутатські звернення
та депутатські **запити**.

Протягом 2021 року до Комісії надійшло **119 скарг**,

↔ **42** – повернуто суб'єктам звернення зі скаргою без розгляду (у зв'язку з недотриманням ними вимог закону щодо форми та змісту скарги);

☹☹☹ **10** – залишено без розгляду по суті;

✗ **12** – відмовлено у задоволенні;

✓ **1** – задоволено;

+ - **3** – задоволено частково;

↕ **2** – відкликано суб'єктами звернень зі скаргою;

✉ **49** – надано письмові відповіді (скарги, які надійшли до Комісії засобами електронної пошти без засвідчення кваліфікованим електронним підписом).

05

ДЕРЖАВНИЙ РЕЄСТР ВИБОРЦІВ

5. ДЕРЖАВНИЙ РЕЄСТР ВИБОРЦІВ

У зв'язку зі зміною адміністративно-територіального устрою України, утворенням та реорганізацією місцевих державних адміністрацій переформовано базу даних ДРВ із віднесенням записів про виборців до відання відповідних органів ведення ДРВ.

Забезпечено одноразову передачу відомостей ДРВ для створення реєстрів територіальних громад, території та адміністративні центри яких визначено та затверджено розпорядженнями Кабінету Міністрів України від 12 червня 2020 року №707 - 730. Загалом протягом 2021 року було передано такі відомості **1 127 громадам**, що становить 76% їх загальної кількості.

З метою забезпечення належної організації та проведення місцевих виборів та проміжних виборів народного депутата України, призначених на 28 березня 2021 року, в умовах перехідного періоду реорганізації місцевих державних адміністрацій уперше запроваджено тимчасове (до утворення та початку функціонування відповідних органів ведення ДРВ) поширення повноважень органів ведення ДРВ на території суміжних адміністративно-територіальних одиниць.

Крім того, за рік надано доступ до бази даних ДРВ 14 органам ведення ДРВ новостворених районних державних адміністрацій.

Забезпечено підключення до системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів.

На офіційному порталі ДРВ створено та запущено в тестову експлуатацію електронний сервіс для можливості надсилання відомостей періодичного поновлення бази даних ДРВ в електронному вигляді, що дало змогу скоротити часові та фінансові затрати.

Започатковано електронний облік документів з відомостями про присвоєння нових та зміну існуючих поштових адрес у відповідних населених пунктах, а також документів, якими обґрунтовується необхідність внесення змін до переліку виборчих дільниць, утворених на постійній основі.

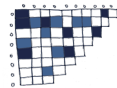

Загалом у 2021 році:

43 908 787

кількість змін виборчих адрес виборців, зокрема, у зв'язку зі змінами адміністративно-територіального устрою України

26 759 733

кількість змін ідентифікаційних персональних даних виборців

2 982 701

кількість опрацьованих записів відомостей періодичного поновлення

363 075

кількість виборців, які набули право голосу

793 574

кількість виборців, які втратили право голосу

73 347

кількість нових будинків

2 047

кількість нових вулиць

Громадяни використовували електронні сервіси ДРВ із:

зверненнями щодо включення до Реєстру

101

зверненнями про внесення змін до ідентифікаційних даних

82

зверненнями щодо зміни виборчої адреси

1 091

зверненнями щодо неправильностей у Реєстрі стосовно іншої особи

36

запитами щодо змісту своїх персональних даних

216

запитами щодо виборців за власною виборчою адресою

95

запитами порталу «Дія» щодо своєї виборчої дільниці

380 661

запитами щодо перевірки наявності виборця в Реєстрі

13 352

КІБЕРБЕЗПЕКА

6. КІБЕРБЕЗПЕКА

У 2021 році вперше проведений незалежний аудит стану кібербезпеки інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури ЦВК. Аудит проводився із залученням зовнішніх експертів, зокрема міжнародних (Координатор проєктів ОБСЄ в Україні, Міжнародна фундацією виборчих систем (IFES)). За результатами проведення аудиту ЦВК планує отримати висновки та рекомендації щодо модернізації ІТ-інфраструктури, впровадження новітніх заходів посилення кібербезпеки інформаційних систем, оптимізації організаційної структури тощо.

КІБЕРАТАКИ

Постійно простежувалися і простежуються спроби знайти вразливі місця в інформаційних системах Центральної виборчої комісії, насамперед вебсайті, через сканування тощо. Усі спроби виявлялись невдалими та своєчасно знешкоджуються за допомогою сучасного обладнання та програмного забезпечення з кіберзахисту. Кібератаки різноманітних типів відбуваються на постійній основі. Кількість кібератак значно зростає під час підготовки та проведення Центральною виборчою комісією виборів.

З 01 серпня 2021 року і до сьогодні заблоковано **405 транзакцій** до ресурсів мережі «Інтернет» із шкідливим вмістом.

Також у середньому щомісяця видаляється приблизно **5000 листів спаму, фішингових листів і листів із шкідливим вмістом.**

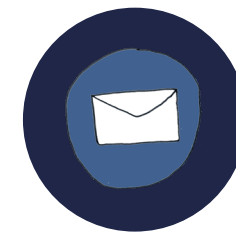
Наприклад, протягом 90 днів з 10 серпня до 08 листопада 2021 року з отриманих близько **38 000 листів електронної пошти,** майже половина є спамом та небажаною поштою.

У 2021 році Комісія взяла участь у конкурсі грантів від Фонду цивільних досліджень та розвитку США CRDF Global для підвищення рівня кібербезпеки в державних установах та на підприємствах критичної інфраструктури.

Проект Комісії «Покращення інформаційної безпеки та кібербезпеки в організації шляхом придбання та встановлення захищеного серверу електронної пошти територіальних виборчих комісій» став одним із переможців конкурсу.

Було укладено відповідну угоду та безоплатно отримано обладнання - пристрій для захисту серверу електронної пошти **FortiMail 200F**, після чого розпочато роботу з впровадження захищеного серверу електронної пошти територіальних виборчих комісій (ТБК), налаштування серверу електронної пошти ТБК, генерації поштових скриньок для ТБК, встановлення і конфігурування FortiMail 200F, конфігурації DNS, систем кіберзахисту тощо.

Це дало змогу підвищити відмовостійкість інформаційних систем Комісії, забезпечити високий рівень доступності інформації в цих системах, впровадити сучасні апаратні та програмні засоби захисту інформації, здійснити захист інформації під час взаємодії інформаційних систем Комісії з мережею загального доступу «Інтернет», протидіяти існуючим та новим загрозам безпеці інформаційних систем Комісії.

07

ЗАКОНОДАВЧІ ПРОПОЗИЦІЇ КОМІСІЇ

7.ЗАКОНОДАВЧІ ПРОПОЗИЦІЇ КОМІСІЇ

Для вирішення найбільш нагальних питань ЦВК постановами зверталася до Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування з метою законодавчого врегулювання таких питань:

■ встановлення критеріїв можливості проведення виборів

ЦВК кілька разів зверталася до Донецької та Луганської обласних державних адміністрацій – обласних військово-цивільних адміністрацій щодо надання висновків стосовно можливості організації та проведення перших місцевих виборів в окремих громадах Донецької та Луганської областей. Щоразу відповідь була про загрозу життю і здоров'ю громадян на цих територіях, а отже, неможливість проведення виборів. На жаль, виборчі права громадян залишаються нереалізовані.

Тому ЦВК звернулася до Комітету Верховної Ради України з пропозицією щодо вдосконалення законодавчого врегулювання порядку вирішення питання встановлення неможливості забезпечити підготовку та проведення місцевих виборів відповідно до положень Виборчого кодексу України на окремих територіях та встановлення критеріїв для ухвалення такого рішення (**постанова Комісії від 11 червня 2021 року №229**).

Адже, як неодноразово наголошувала Центральна виборча комісія, за законами України Комісія не уповноважена самостійно визначати можливість забезпечення належної безпеки під час організації та проведення місцевих виборів на окремих територіях Донецької та Луганської областей. З таким висновком погодився і Верховний Суд, зауваживши про відсутність у Комісії повноважень перевіряти та оцінювати безпекову ситуацію на відповідних територіях, зокрема перевіряти отриману від правоохоронних органів інформацію;

■ фінансування проміжних та повторних місцевих виборів

В окремих територіальних громадах досі не проведено повторних і проміжних місцевих виборів, оскільки з місцевих бюджетів не виділяються кошти на їх проведення. Тому Центральна виборча комісія звернулася до Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування з проханням вжити заходів щодо законодавчого врегулювання питання забезпечення безумовного фінансування проведення проміжних і повторних виборів депутатів місцевих рад, повторних виборів сільських, селищних, міських голів за рахунок коштів відповідних місцевих бюджетів **(постанови Центральної виборчої комісії від 06 жовтня 2021 року №396 та від 22 жовтня 2021 року №430);**

■ визначення додаткової підстави для дострокового припинення повноважень депутатів місцевих рад

Чимало порушень Комісія зафіксувала під час встановлення територіальними виборчими комісіями результатів місцевих виборів 2020 року та прийняття ними рішення про визнання обраним депутатом місцевої ради наступного за черговістю кандидата в депутати у відповідному територіальному або єдиному багатомандатному виборчому списку кандидатів від місцевої організації політичної партії. Зокрема, протягом 2021 року Комісія розглянула питання діяльності 17 територіальних виборчих комісій щодо встановлення результатів виборів депутатів місцевих рад, визнання обраними депутатів місцевих рад та їх реєстрації. За результатами такого розгляду повноваження 14 територіальних виборчих комісій були достроково припинені. Центральна виборча комісія 9 разів зверталась до Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального

розвитку та містобудування з проханням вжити заходів щодо законодавчого врегулювання цих питань, зокрема дострокового припинення повноважень депутата місцевої ради, передбачивши як додаткову підставу припинення таких повноважень скасування судом або Центральною виборчою комісією незаконних (протиправних) рішень територіальної виборчої комісії про визнання особи обраною та її реєстрацію депутатом місцевої ради;

■ всеукраїнський референдум

Під час роботи над нормативними актами на виконання вимог закону про референдум було виявлено необхідність невідкладного врегулювання питання щодо обов'язку ініціативної групи передавати до Центральної виборчої комісії разом з підписними листами та протоколом про підсумки збору підписів на підтримку ініціативи проведення всеукраїнського референдуму за народною ініціативою також підписні електронні дані. Підготовлені Комісією пропозиції у формі проекту закону **(постанова Комісії від 29 червня 2021 року №234)** надіслано до Верховної Ради України. Відповідний законопроект внесено на розгляд Верховної Ради України суб'єктами законодавчої ініціативи **(реєстр. №5802 від 19 липня 2021 року).**

Разом з тим за результатами аналізу проблемних питань, які виникали під час підготовки нормативних актів на виконання Закону України «Про всеукраїнський референдум», Комісією напрацьовано пропозиції щодо вдосконалення правових засад здійснення народного волевиявлення через всеукраїнський референдум, його організації та порядку проведення. Відповідні пропозиції щодо внесення змін до Законів України

«Про всеукраїнський референдум», «Про Центральну виборчу комісію», «Про публічні закупівлі», а також до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кодексу адміністративного судочинства України 15 листопада 2021 року надіслано Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування. Підготовлені Комісією пропозиції про внесення змін до закону про всеукраїнський референдум у разі їх прийняття дадуть змогу усунути окремі прогалини та неузгодженості, а отже, посилити гарантії реалізації прав громадян України на участь у всеукраїнському референдумі.

7.1 Співпраця Комісії з іншими державними органами:

Верховна Рада України

Члени Комісії брали участь у засіданні Робочої групи щодо напрацювання комплексних змін у виборче законодавство Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (у рамках цієї Робочої групи відбулося **12 зустрічей**, з них 11 – в ZOOM-конференції, 1 публічне обговорення, 1 круглий стіл) та **10 засіданнях** указанного Комітету Верховної Ради України щодо розгляду питань виборчих процесів.

Представники Комісії взяли участь у розробці проєктів законів з питань народовладдя – «Про народовладдя через всеукраїнський референдум» (**нині чинний Закон України «Про всеукраїнський референдум»**),

в обговоренні законопроекту «Про місцевий референдум» та експертного висновку швейцарського експерта щодо нього. 19 травня 2021 року проєкт закону про місцевий референдум зареєстровано у Верховній Раді України.

17 лютого 2021 року керівництво Комісії представило ЦВК під час засідання Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування. Під час зустрічі заслухали інформацію представників органів державної влади стосовно аналізу проблематики законодавчого регулювання організації підготовки і проведення місцевих виборів в Україні 25 жовтня 2020 року та відповідно пропозиції щодо комплексного аналізу вдосконалення виборчого законодавства, а також визначили основні напрями вдосконалення Виборчого кодексу України за результатами проведення місцевих виборів на основі нового виборчого законодавства.

Рада національної безпеки і оборони України

У січні 2021 року укладено **Меморандум про взаємодію з питань кібербезпеки** з Радою національної безпеки і оборони України. Підписання такого Меморандуму має на меті забезпечити скоординовану та ефективну співпрацю між Центральною виборчою комісією та Національним координаційним центром кібербезпеки. Ця взаємодія дасть змогу пришвидшити реагування на кіберзагрози і отримувати інформацію від Національного координаційного центру кібербезпеки про нові кіберзагрози та своєчасно на них реагувати для мінімізації ризиків втручання в автоматизовані системи ЦВК.

Національне агентство з питань запобігання корупції

05 квітня 2021 року Центральна виборча комісія та Національне агентство з питань запобіганням корупції підписали двосторонній **Меморандум про взаємодію та співпрацю** задля підвищення рівня координації, поглиблення співпраці, а також з метою об'єднання зусиль у забезпеченні дотримання вимог виборчого та антикорупційного законодавства.

Комісією розроблено **Антикорупційну програму на 2021 - 2023 роки**, метою якої є запровадження комплексу додаткових заходів щодо запобігання, виявлення та протидії корупції в діяльності Комісії. Для цього впроваджено ідентифікацію корупційних ризиків, їх оцінки, встановлення причин, що їх зумовлюють та розроблено і реалізуються заходи, спрямовані на усунення та превенцію цих ризиків.

Кабінет Міністрів України

Комісія напрацювала та подала відповідним міністерствам пропозиції щодо проектів нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України: Порядку відшкодування шкоди, заподіяної життю, здоров'ю чи майну члена виборчої комісії, комісії з всеукраїнського референдуму; Порядку відшкодування витрат на відрядження, пов'язаних із виконанням обов'язків члена комісії з всеукраїнського референдуму; Порядку оплати або відшкодування вартості послуг, наданих виборчим комісіям, комісіям з всеукраїнського референдуму; постанови

Кабінету Міністрів України щодо розмірів оплати праці членів виборчих комісій, комісій з всеукраїнського референдуму.

Міністерство цифрової трансформації та Міністерство розвитку громад та територій України

Представники Комісії у 2021 році провели роботу із представниками Міністерства цифрової трансформації України щодо впровадження використання електронного паспорта громадянина України під час виборчого процесу, а також з Міністерством цифрової трансформації України та Міністерством розвитку громад та територій України - щодо змін до законодавства в частині використання електронного кваліфікованого підпису в рамках виборчого законодавства.

Міністерство внутрішніх справ України

27 жовтня 2021 року напередодні довиборів народних депутатів України 31 жовтня на Херсонщині та Черкащині та міського голови у Харкові представники Комісії взяли участь у заході щодо моніторингу безпеки на виборах. Під час зустрічі МВС презентувало Геоінформаційний аналітичний портал. Цей ресурс дає змогу з будь-якої точки відслідковувати стан громадської безпеки, отримувати аналітику щодо забезпечення виборчих прав та дистанційно моніторити ситуацію на місцях під час виборів.

7.2 ФІНАНСУВАННЯ ВИБОРІВ

Щодо питань, пов'язаних із фінансуванням відповідних виборів, Центральна виборча комісія активно співпрацювала з: Міністерством фінансів України та Державною казначейською службою України; Державною аудиторською службою України з питань контролю бюджетних коштів, виділених окружним виборчим комісіям на підготовку та проведення проміжних виборів народних депутатів України в одномандатних виборчих округах №50, 87, 184, 197; Національним банком України, Міністерством фінансів України, Національним агентством з питань запобігання корупції щодо погодження та затвердження порядків, рекомендацій тощо з питань фінансування виборів і референдумів, оплати праці членів виборчих комісій та комісій з референдуму, а також відповідних залучених осіб, контролю коштів фондів референдуму відповідних суб'єктів тощо.

08

МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ

8. МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ

У 2021 році в напрямі міжнародного співробітництва відбулося:

- **18 онлайн-заходів;**
- **10 закордонних відряджень** членів Комісії та співробітників її Секретаріату;
- **11 очних зустрічей керівництва** Комісії з представниками міжнародних організацій та керівництвом дипломатичних представництв.

Підготовлено пропозиції щодо розширення співпраці з 7 новими органами адміністрування виборів.

РЕАЛІЗОВАНО:

38
заходів

у рамках проектів міжнародної технічної допомоги «Програма ефективної та відповідальної політики (U-RAP) (Компонент III)», «Забезпечення ефективної участі громадян у впровадженні реформ для гендерної рівності», «Зміцнення законодавчих та виборчих процесів шляхом посилення громадської участі та надання технічної допомоги (ELECT)», «Прогрес України через демократичні вибори та змістовну участь (UADEM)», які виконує Центральна виборча комісія спільно з Міжнародною фундацією виборчих систем;

10
заходів

у рамках проекту міжнародної технічної допомоги «Підтримка прозорості, інклюзивності та чесності виборчої практики в Україні», який здійснює Центральна виборча комісія спільно з Офісом Ради Європи в Україні;

10
заходів

у рамках проекту міжнародної технічної допомоги «Посилення кібербезпеки і прозорості виборчих процесів в Україні», що реалізує Центральна виборча комісія спільно з Координатором проектів ОБСЄ в Україні.

ЗАБЕЗПЕЧЕНО АКРЕДИТАЦІЮ:

32 офіційних спостерігачів

від 2 міжнародних неурядових організацій на проміжних виборах народних депутатів України;

51 іноземного спостерігача

від 4 міжнародних організацій на всіх видах місцевих виборів;

4 спостерігачів

від однієї міжнародної організації для моніторингу процесу збору підписів на підтримку всеукраїнських референдумів за народною ініціативою та їх перевірки.

Підготовлено та здійснено навчальний візит до Сполучених Штатів Америки, під час якого представники Центральної виборчої комісії мали змогу ознайомитися з найкращими практиками США в галузі адміністрування виборчих процесів, налагодити контакти з міжнародними партнерами у сфері демократичного врядування, вивчити питання використання технологій у виборчих процесах, кібербезпеки, реєстрації виборців, практик голосування, протидії дезінформації та іноземному втручання, вирішення виборчих спорів та дистанційного голосування. Проведено зустрічі із зацікавленими сторонами та експертами з урядових установ США, міжнародних організацій та аналітичних центрів. Комісія презентувала український досвід, заявила про готовність виступати експертами з виборчих питань на міжнародній арені та просувати демократичні цінності в країнах із слабо розвинутою демократією.

У 2021 році відбулися зустрічі з делегацією Світового конгресу українців в Україні та Українського конгресового комітету Америки в Україні з метою представлення Заключного звіту за підсумками спостереження за місцевими виборами в жовтні 2020 року, директором Бюро з демократичних інститутів та прав людини ОБСЄ стосовно обговорення рекомендацій БДІПЛ за підсумками вказаних виборів.

Серед найважливіших онлайн-заходів:

- симпозіум Асоціації організаторів виборів країн Європи (АОВЄ) на тему участі молоді у виборчих процесах;
- Міжнародна віртуальна програма спостереження за проведенням парламентських виборів в Індії у квітні 2021 року;
- засідання Європейського комітету Ради Європи з демократії та врядування щодо використання інформаційних технологій у виборчому процесі;
- вебінар стосовно імплементації технологій у виборчі процеси, двоетапна навчальна програма з підвищення компетентності в адмініструванні виборів на тему сприяння прозорості політичного фінансування, організовані Всесвітньою асоціацією виборчих органів (A-WEB).

Представники Комісії взяли участь у 30-й конференції Асоціації організаторів виборів країн Європи та засіданні Генеральної асамблеї в місті Бухарест, Румунія, головними темами яких були участь молоді у виборчому процесі та фінансування кампаній і політичних партій.

09

ІНКЛЮЗИВНІСТЬ

9. ІНКЛЮЗИВНІСТЬ

Забезпечення інклюзивності залишається важливим напрямом роботи Центральної виборчої комісії. Адже це наскрізна тема Стратегічного плану Комісії на 2020 - 2025 роки. Разом з тим принцип інклюзивності серед керівних принципів, на яких Комісія реалізує свою стратегію.

Комісія сприяє усуненню перешкод на шляху до реалізації виборчих прав громадян та права на участь у референдумах, а також залученню ширшого кола зацікавлених сторін до виборчих процесів в Україні».

Отже, у 2021 році:

Комісія організувала та провела робочу нараду з представниками місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо забезпечення доступності приміщень для голосування та приміщень виборчих комісій. У якій взяли участь понад 150 осіб: представники територіальних громад, районних та обласних державних адміністрацій.

робоча група з питань забезпечення реалізації і захисту виборчих прав осіб з інвалідністю (створена у 2020 році) напрацювала пропозиції змін до законодавства щодо забезпечення виборців розумним пристосуванням;

9.1 Гендер

Комісія вважає важливим дотримання та просування принципів гендерної рівності не тільки у стінах Комісії, а у виборчому процесі загалом».

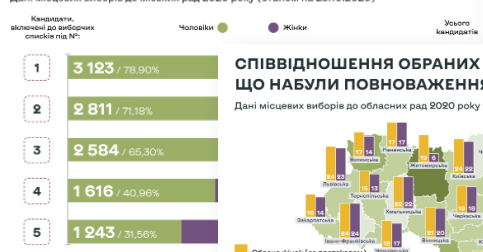
У 2021 році Комісія активно займалась питанням гендеру на виборах:

01 запровадила рубрику з гендерною статистикою на сайті ЦВК у розділах «Позачергові вибори народних депутатів 2019» та «Місцеві вибори 2021»;

02 опублікувала на сайті матеріали з гендерним аналізом. Разом з Міжнародною фундацією виборчих систем (IFES) проаналізувала та візуалізувала дотримання гендерного балансу на місцевих виборах-2020;

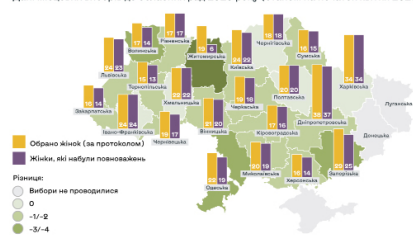
СПІВВІДНОШЕННЯ ЖІНОК І ЧОЛОВІКІВ У ПЕРШІЙ П'ЯТІРЦІ ЄДИНИХ ВИБОРЧИХ СПИСКІВ

Дані місцевих виборів до міських рад 2020 року (станом на 25.10.2020)

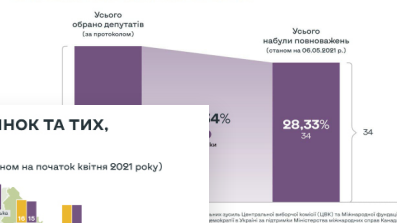
СПІВВІДНОШЕННЯ ОБРАНИХ ЖІНОК ТА ТИХ, ЩО НАБУЛИ ПОВНОВАЖЕННЯ

Дані місцевих виборів до обласних рад 2020 року (станом на початок квітня 2021 року)

СПІВВІДНОШЕННЯ ОБРАНИХ ЖІНОК ТА ТИХ, ЩО НАБУЛИ ПОВНОВАЖЕННЯ

Дані місцевих виборів до Київської міської ради 2020 року

03

організувала та провела 2 онлайн-семінари «Недискримінація, інклюзивність та гендерна рівність» для працівників Секретаріату Комісії.

Представники Комісії взяли участь:

у IV міжнародній науково-практичній конференції «Захист виборчих прав адміністративними судами в Україні», організованій Верховним Судом у співпраці з Радою Європи та іншими національними і міжнародними партнерами, на якій було презентовано та обговорено основні результати дослідження «Огляд судової практики з вирішення спорів щодо дотримання гендерної квоти під час місцевих виборів 2020 року»;

у фокус-груповому дослідженні щодо розробки посібника IFES «Чоловіки як союзники»;

в організації та проведенні практичного онлайн-семінару для 70 членів обласних і районних територіальних виборчих комісій на тему «Гендерна рівність та застосування гендерної квоти на місцевих виборах», під час якого було актуалізовано питання дотримання територіальними виборчими комісіями положень Виборчого кодексу України щодо реєстрації кандидатів у депутати, включених до списків місцевих організацій політичних партій;

у реалізації заходів, передбачених робочим планом проекту міжнародної технічної допомоги «Підтримка прозорості, інклюзивності та чесності виборчої практики в Україні», що реалізує Офіс Ради Європи в Україні спільно з Центральною виборчою комісією, підготовлено й перекладено документи Ради Європи для публікації збірки документів Ради Європи на тему «Гендерна рівність. Збалансована політична участь та представництво».

10

ТЕХНОЛОГІЧНА МОДЕРНІЗАЦІЯ

10.ТЕХНОЛОГІЧНА МОДЕРНІЗАЦІЯ

У Стратегічному плані Центральної виборчої комісії на 2020-2025 роки чітко декларується готовність Комісії розвивати та модернізувати діяльність Комісії, застосовуючи новітні технології.

Адже у зв'язку зі змінами у виборчих системах визначаються нові та розширюються існуючі функції комісій різних рівнів, права суб'єктів виборчого і референдумного процесів, а також обсяг прав на доступ до інформації щодо їх перебігу. Тому виникла потреба у створенні та впровадженні засобів автоматизації й інформаційної підтримки діяльності Комісії, її регіональних і територіальних представництв (у разі їх створення), виборчих комісій та комісій з референдуму. Створення **ЄІАС ЦВК**, впровадження інформаційних технологій у роботу виборчих комісій та комісій з референдуму сприятиме підвищенню рівня прозорості, відкритості та доступності інформації щодо виборчих і референдумних процесів; зростанню ефективності діяльності виборчих комісій та комісій з референдуму; забезпеченню повноти, актуальності та достовірності відомостей щодо виборчого та референдумного процесів, підвищенню швидкості їх обробки; пришвидшенню процесів приймання та обробки протоколів виборчих комісій, комісій з референдуму про підрахунок голосів виборців, підсумки та результати голосування під час проведення виборів та референдумів тощо.

За підсумками вивчення досвіду проведення місцевих виборів 2020 року Комісією спільно з Координатором проектів ОБСЄ в Україні було спроектовано та розроблено додаток **“Конструктор документів для місцевих виборів”** для поліпшення якості виборчої документації, яку подають політичні партії, кандидати, спостерігачі до виборчих комісій. Програма дає можливість створювати, заповнювати і перевіряти 56 типів різних виборчих форм, затверджених постановами ЦВК. Застосунок допоможе зменшити кількість помилок і неточностей у виборчих документах учасників виборчого процесу. Результати застосування додатка та відгуки користувачів (партій та окремих кандидатів, які брали участь у місцевих виборах) будуть взяті до уваги Комісією під час розробки автоматизованої інформаційної системи «Електронні сервіси» як компонента Єдиної автоматизованої інформаційно-аналітичної системи Центральної виборчої комісії.

Встановлено і налаштовано обладнання для синхронного перекладу засідань Комісії з можливістю трансляції перекладу в режимі онлайн за допомогою конференц-системи Комісії Bosch Dicientis.

Також важливим напрацюванням стало запровадження системи електронного документообігу (далі – СЕД). Це один із заходів спільного проекту Комісії з Координатором проектів ОБСЄ в Україні **«Посилення кібербезпеки і прозорості адміністрування виборчих процесів в Україні»**. На сьогодні окремі категорії документів Центральної виборчої комісії вже повністю або частково опрацьовуються лише засобами СЕД, працівники Секретаріату Центральної виборчої комісії пройшли навчання щодо роботи в цій системі. У 2022 році Комісія планує повністю перейти на опрацювання всіх документів у СЕД.

11

КОМУНІКАЦІЯ

11. КОМУНІКАЦІЯ

У 2021 році в напрямку комунікації найважливішим напрацюванням є те, що вперше в історії Комісії велася робота над розробкою комунікаційної стратегії ЦВК. Це практичний посібник-інструкція для комунікації Центральної виборчої комісії. Мета стратегії: покращити комунікаційні можливості Комісії, створити єдиний та впізнаваний стиль спілкування. Також вперше в історії Центральної виборчої комісії розробляється стратегія внутрішньої комунікації.

У 2021 році Комісією багато уваги приділялось розробці та участі представників Комісії у культурно-просвітницьких заходах.

Уперше члени Комісії Олена Гатаулліна і Сергій Постівий взяли участь у головному культурному фестивалі країни – **BookForum (Форум Видавців), зокрема, у панельній дискусії «Культура вибору: як ми обираємо».** Також спікерами у вказаній панелі були Юрій Андрухович (український поет, прозаїк, перекладач, есеїст), Вікторія Амеліна (письменниця, авторка книжок для дорослих та дітей) та Андрій Бондар (український поет, публіцист, перекладач), модерував її Андрій Куликов (журналіст, голова правління «Громадського радіо»). Під час дискусії обговорювали важливі питання культури вибору, усвідомленого вибору та важливості участі у виборах, відповідальності за свій вибір, розмірковували про вибір як можливість і виклик та вибори як процес, а не подію.

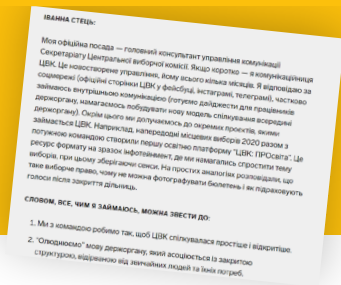
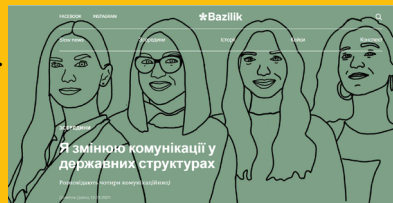

ЦВК вперше брала участь у заході такого формату, що сприяє залученості та обізнаності громадян щодо виборчих прав та виборів уцілому, підвищенню правової культури та правосвідомості.

Комунікаційники Комісії взяли участь у панельній дискусії разом з комунікаційниками інших державних органів: **«Держкомунікації. НеПИСАНІ правила»** (на BookForum у Львові)

Про комунікацію ЦВК писали видання Bazilik Media та BookForum.

11.1 Соціальні мережі

Якщо 2020 рік став проривом у сфері зовнішніх комунікацій, то у 2021 році зосередились на аналізі контенту у соцмережах та стратегічному плануванні. Окрім створення контенту, провели аналіз каналів комунікації та визначення їхньої ефективності для різних цільових аудиторій.

Facebook

649 054

охоплення публікацій

136,5

взаємодії

17 498

реакції

20 000

охоплення матеріалів

Instagram

17 210

загальне охоплення постів на сторінці

80 896

разів наші історії переглядали

У 2021 році створили **Telegram-канал** з анонсами та результатами засідань. Також цей майданчик використовуємо з метою поширення аналітичних матеріалів для суб'єктів виборчого процесу.

Провели аналіз зацікавленості аудиторії контентом у соціальних мережах Комісії.

Серед найпопулярніших інформаційних блоків на платформах Комісії:

- актуальна інформація щодо виборів;
- роз'яснення стосовно закону про всеукраїнський референдум;
- інформаційно-розважальний контент.

На YouTube-каналі ЦВК опублікували **105 трансляцій** засідань Комісії.

25 928

кількість переглядів

Офіційний сайт

Протягом року на офіційному сайті Комісії опубліковано **440 матеріалів**: інформаційні повідомлення, пресрелізи за підсумками засідань Комісії, повідомлення про різноманітні зустрічі, наради, обговорення, круглі столи за участю Голови Комісії та членів ЦВК, а також узагальнені та аналітичні матеріали.

За 2021 рік Голова та члени ЦВК дали 30+ інтерв'ю та коментарів з актуальних питань виборчого та референдумного процесів.

11.2 Внутрішня комунікація

Уперше у Центральній виборчій комісії з'явився напрям «внутрішня комунікація». У 2021 році значну увагу було зосереджено на роботі з удосконалення етико-ділової культури:

- Спільні спортивні тренування та забіги.

62

- Визначення лідерів думок у колективі та їх зібрання для обговорення важливих тем.
- Регулярна розсилка внутрішніх дайджестів, колективний перегляд українських фільмів тощо.

Цього року **вперше** команда ЦВК приєдналась до щорічної традиції Українського радіо – Радіодиктанту національної єдності та разом написала диктант.

63

19

РОБОТА З МОЛОДДЮ

12. РОБОТА З МОЛОДДЮ

Важливий напрям, на який Комісія звертає значну увагу. Залучення молоді до суспільно важливих процесів відбувається не лише через соціальні мережі Комісії. У 2021 році члени ЦВК заявили проактивну позицію та ініціювали свою участь у соціальних, культурних заходах, які цікаві молодим виборцям.

■ **26 листопада 2021 року** у Комісії відбулась **екскурсія для студентів-політологів** Київського університету імені Бориса Грінченка. Під час заходу студентів 1-3 курсів познайомили з історією ЦВК, розповіли про роботу Комісії у виборчий та міжвиборчий періоди. Студенти могли подивитись унікальні архівні фото та відео матеріали з Всеукраїнського референдуму 01 грудня 1991 року та перших виборів Президента України. Після закінчення заходу студенти запитували про те, що їх хвилювало, та залишили свої відгуки, які будуть враховані під час вдосконалення програми проведення екскурсій у ЦВК для молоді. А найактивніші погодились стати амбасадорами Комісії у соціальних мережах, брати участь у просвітницьких проєктах ЦВК та популяризувати тему важливості вибору і виборів.

У рамках спільного проекту з IFES у ЦБК три місяці стажувались студенти з різних університетів різних регіонів України. Мета такої **програми стажувань** - залучення молоді до політичного життя країни.

Комісія долучилась до всеукраїнської презентації студентських проектів громадянської дії **«ДЕМбачення: навчайся, створи, змінюй»** як член журі. Захід відбувся в рамках курсу IFES з громадянської освіти **«Демократія: від теорії до практики»**.

Також керівництво Комісії взяло участь у прямій трансляції **«DemTalk: За лаштунками вибору. Що вирішує твій голос?»**, де студенти ставили питання про вибори. Подія відбулася в рамках позакласних освітніх заходів курсу IFES з громадянської освіти **«Демократія: від теорії до практики»**.

Члени Комісії долучились до розробки курсу з громадянської освіти на замовлення IFES для закладів професійно-технічної освіти. Студентам розкажуть про місце і роль влади та громадянина в умовах демократії, права людини та механізми їхнього закладу, взаємодію органів влади та політичних партій, роль громадянського суспільства як посередника між урядом та громадянами для досягнення колективних цілей та багато інших важливих речей.

А завершили рік інстаграм-опитуванням. За підтримки **IFES** Комісія розробила інстаграм-фільтр **«Яким був ваш 2021-й?»**. Це розважальний контент, створений з метою охопити якомога більшу кількість користувачів (насамперед, молодь) та популяризувати тему виборів (будь-який вибір - важливий; обирати - важливо; обирати - правильна звичка, яку потрібно розвивати).

13

ФІНАНСОВА СКЛАДОВА

13. ФІНАНСОВА СКЛАДОВА

У 2021 році Центральна виборча комісія здійснювала фінансування витрат на підготовку та проведення проміжних виборів народних депутатів України в одномандатних виборчих округах №50, 87, 184, 197.

Крім того, в 2021 році Центральна виборча комісія забезпечила фінансування відповідних позачергових місцевих виборів, призначених на 31 жовтня 2021 року.

Найменування згідно з відомчою і програмною класифікаціями видатків та кредитування державного бюджету	Бюджетні призначення (план), тис. грн	Розподілено субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам, тис. грн	Касові видатки (факт), тис. грн	Залишок коштів, тис. грн
 Проведення виборів народних депутатів України	42 701,50		37 906,1	4 795,4
 Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на проведення виборів депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів	94 006,70	40 632,8	34 729,0	5 903,8

Залишок

53 373,9 тис. грн
нерозподілених коштів

10 699,2 тис. грн
невикористаних коштів

за вказаними бюджетними програмами повернуто в кінці бюджетного року до державного бюджету.

Контроль за виборчими фондами кандидатів у народні депутати України в одномандатних виборчих округах

Відповідно до виборчого законодавства Центральна виборча комісія **оприлюднює звіти** про надходження та використання коштів виборчих фондів кандидатів у народні депутати України в одномандатних виборчих округах.

Так, на проміжних виборах народного депутата України 28 березня 2021 року в одномандатному виборчому окрузі №50 Центральна виборча комісія оприлюднила на своєму офіційному вебсайті **16 проміжних** та **14 остаточних** фінансових звітів про надходження та використання коштів виборчих фондів відповідних кандидатів (із 19 зареєстрованих кандидатів у вказаному виборчому окрузі).

Крім того, на проміжних виборах народного депутата України **28 березня 2021 року** в одномандатному виборчому окрузі №87 Центральна виборча комісія оприлюднила на своєму офіційному вебсайті **8 проміжних** та **9 остаточних** фінансових звітів про надходження та використання коштів виборчих фондів відповідних кандидатів (із 15 зареєстрованих кандидатів у цьому виборчому окрузі). Зазначені звіти оприлюднено у форматі PDF.

На проміжних виборах народних депутатів України 28 березня 2021 року Центральна виборча комісія:

за порушення термінів відкриття рахунків виборчих фондів **оголосила попередження:**

6 кандидатам у народні депутати України, зареєстрованим в одномандатному виборчому окрузі №50;

6 кандидатам у народні депутати України, зареєстрованим в одномандатному виборчому окрузі №87;

за порушення розпорядниками поточних рахунків виборчих фондів кандидатів термінів подання до відповідних окружних виборчих комісій проміжних фінансових звітів про надходження та використання коштів виборчого фонду Центральна виборча комісія **оголосила попередження:**

4 кандидатам у народні депутати України, зареєстрованим в одномандатному виборчому окрузі №50;

7 кандидатам у народні депутати України, зареєстрованим в одномандатному виборчому окрузі №87;

за порушення розпорядниками поточних рахунків виборчих фондів кандидатів термінів подання до відповідних окружних виборчих комісій остаточних фінансових звітів про надходження та використання коштів виборчого фонду Центральна виборча комісія **оголосила попередження:**

7 кандидатам у народні депутати України, зареєстрованим в одномандатному виборчому окрузі №50;

6 кандидатам у народні депутати України, зареєстрованим в одномандатному виборчому окрузі №87.

На проміжних виборах народного депутата України в одномандатному виборчому окрузі №184 **31 жовтня 2021 року** Центральна виборча комісія оприлюднила на своєму офіційному вебсайті **11 проміжних** (6 – у форматі PDF та 5 у форматі відкритих даних) та **10 остаточних** (6 – у форматі PDF та 5 у форматі відкритих даних) фінансових звітів про надходження та використання коштів виборчих фондів відповідних кандидатів (із 19 зареєстрованих кандидатів у вказаному виборчому окрузі).

На проміжних виборах народного депутата України в одномандатному виборчому окрузі №197 **31 жовтня 2021 року** Центральна виборча комісія оприлюднила на своєму офіційному вебсайті **16 проміжних** (16 – у форматі PDF та 11 у форматі відкритих даних) та **17 остаточних** (у форматі PDF) фінансових звітів про надходження та використання коштів виборчих фондів відповідних кандидатів (із 26 зареєстрованих кандидатів у вказаному виборчому окрузі).

На проміжних виборах народних депутатів України 31 жовтня 2021 року Центральна виборча комісія:

 за порушення термінів відкриття рахунків виборчих фондів **оголосила попередження:**

4 кандидатам у народні депутати України, зареєстрованим в одномандатному виборчому окрузі №184;

10 кандидатам у народні депутати України, зареєстрованим в одномандатному виборчому окрузі №197;

 за порушення розпорядниками поточних рахунків виборчих фондів кандидатів термінів подання до відповідних окружних виборчих комісій проміжних фінансових звітів про надходження та використання коштів виборчого фонду Центральна виборча комісія **оголосила попередження:**

4 кандидатам у народні депутати України, зареєстрованим в одномандатному виборчому окрузі №184;

9 кандидатам у народні депутати України, зареєстрованим в одномандатному виборчому окрузі №197;

 за порушення розпорядниками поточних рахунків виборчих фондів кандидатів термінів подання до відповідних окружних виборчих комісій остаточних фінансових звітів про надходження та використання коштів виборчого фонду Центральна виборча комісія **оголосила попередження:**

5 кандидатам у народні депутати України, зареєстрованим в одномандатному виборчому окрузі №184;

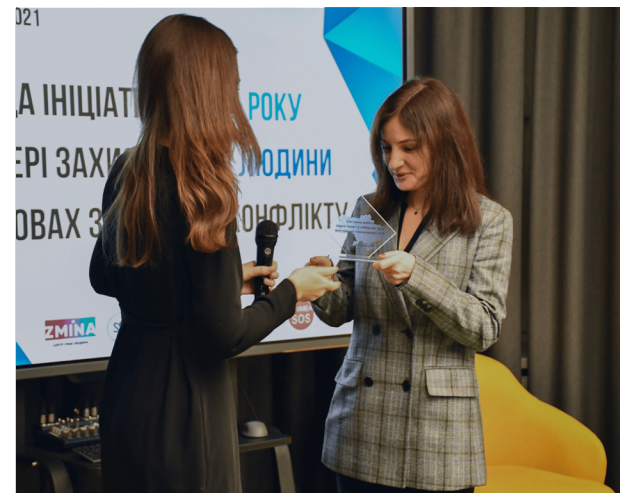
8 кандидатам у народні депутати України, зареєстрованим в одномандатному виборчому окрузі №197.

14

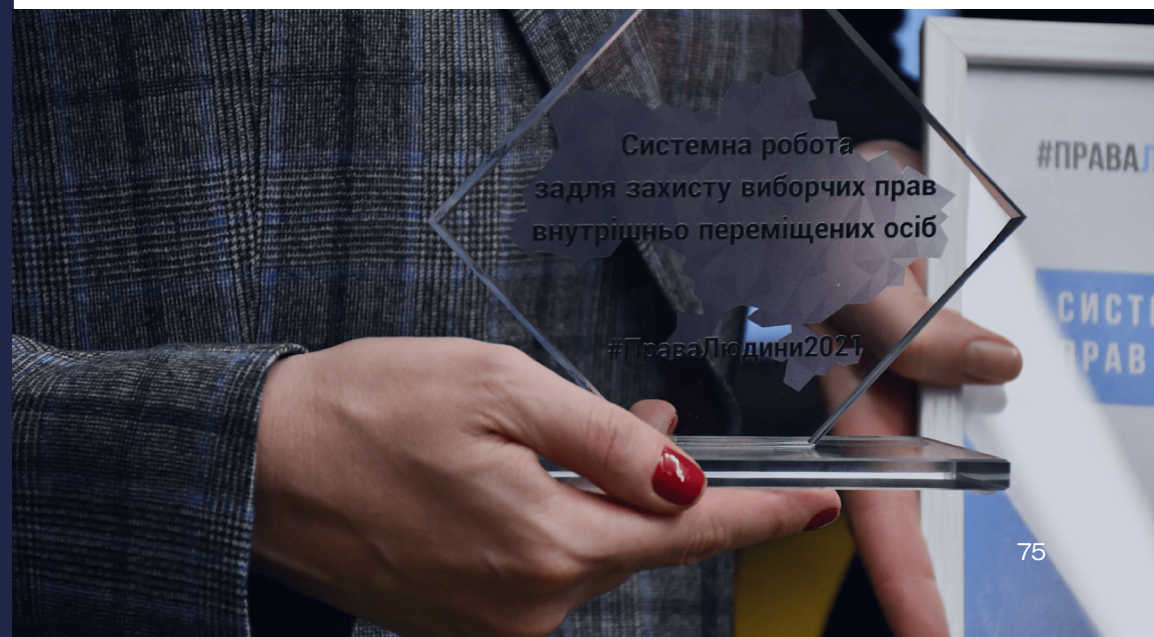
ВІДЗНАКИ

14. ВІДЗНАКИ

09 грудня, напередодні Міжнародного дня прав людини, ЦВК взяла участь у заході «Двигуни змін: кращі ініціативи 2021 року із захисту постраждалих від війни». Подію вперше організувала Коаліція організацій, яка опікується питаннями захисту прав постраждалих від збройного конфлікту осіб.

Під час заходу відбулось нагородження кращих ініціатив у сфері прав людини. Йдеться про проекти, які було організовано різними органами влади у 2021. Центральна виборча комісія отримала нагороду у номінації «Системна робота задля захисту виборчих прав внутрішньо переміщених осіб».

Марія Красненко, юристка ГО «Громадський холдинг «ГРУПА ВПЛИВУ»: «ЦВК як ніхто знає, що кожен голос важливий і кожен голос впливає. Відзнака ЦВК символізує системну роботу та готовність активно сприяти прийняттю, впровадженню та сталості процедури зміни виборчої адреси. Ми вдячні за виконану роботу та очікуємо спільних змін в інтересах забезпечення прав осіб надалі. Впевнені, що зміни можливі, і робимо все, аби вони відбувались у синергії». Секретар ЦВК Олена Гатаулліна: «Дуже приємно отримувати таку високу оцінку роботи Комісії та нагороду з рук представників саме громадських організацій. Хочу відзначити активну роль профільних громадських організацій в адвокації питань, які стосуються, зокрема, захисту виборчих прав. Забезпечення реалізації та захист виборчих прав громадян України завжди є пріоритетом у діяльності Центральної виборчої комісії».

Управління персоналу Секретаріату Центральної виборчої комісії отримало третє місце у конкурсі Національного агентства України з питань державної служби «Кращі практики управління персоналом». Наша нагорода – у номінації «Краща практика залучення молоді на публічній службі».

«Робота з людьми – одна з найважливіших і, водночас, найцікавіших. Особливо, робота з молоддю. Наша державна служба стає прогресивнішою і відкритішою. І, здебільшого, завдяки молоді. Тому особливо приємно отримати відзнаку саме в цій номінації. А в планах у нас – не зупинятися, активно рухатися далі та ставати ще кращими», – Тетяна Усачова, начальниця управління персоналу Секретаріату Комісії.

Також у 2021 році відзначили:

18 працівників

Подяками
Прем'єр-Міністра
України;

6 працівників

Грамотами
Верховної Ради
України;

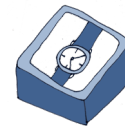
13 працівників

Почесними грамотами
Кабінету Міністрів
України;

2 працівники

Почесними
Грамотами
Верховної Ради
України.

6 працівників

Цінними подарунками
(годинником) Голови
Верховної Ради України;

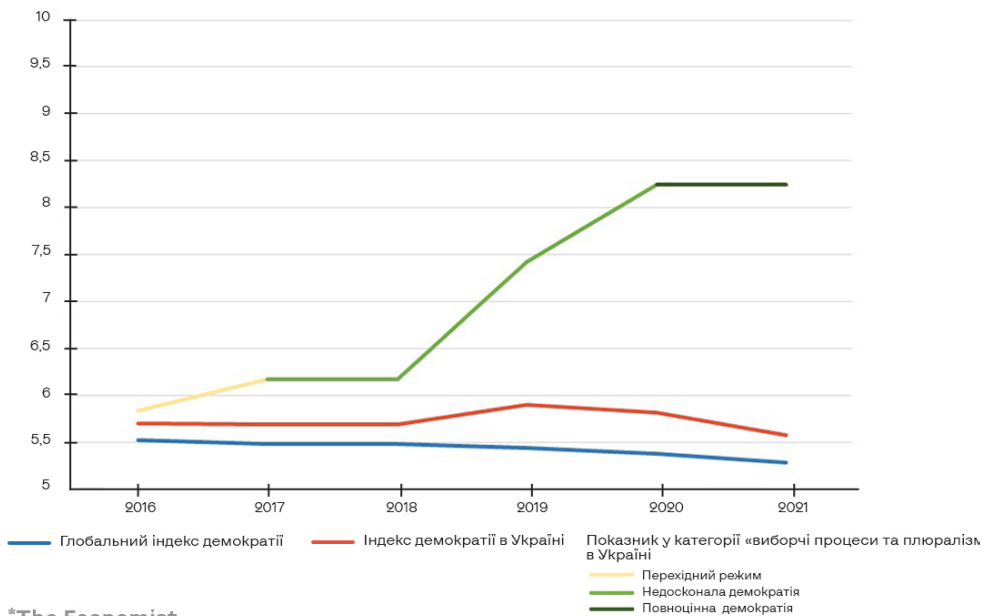
Почесне звання «**Заслужений економіст України**» –
Вадімова Наталія Іванівна,
Заступник керівника
Секретаріату Комісії.

Медаль «**За працю і звитягу**» –
Кир'ян Ольга Олексіївна,
заступник начальника відділу
доступу до публічної інформації,
розгляду звернень громадян,
суб'єктів виборчих процесів
та процесів референдумів
юридичного управління.

Таким був 2021 рік для Центральної виборчої комісії.

Насамперед ми намагались підтримувати позитивну динаміку росту репутації України загалом та Центральної виборчої комісії зокрема. Так, за останні роки в Україні суттєво зріс показник виборчого процесу та плюралізму. Щороку британський **The Economist Intelligence Unit** публікує щорічний рейтинг - індекс демократії.

У категорії «виборчі процеси та плюралізм» Україна другий рік поспіль отримує 8,25 балів з 10 можливих.

Оцінки в діапазоні 8-10 характерні для повноцінної демократії і за цією категорією Україна розташувалася серед найдемократичніших країн світу. Це свідчить, що Україна загалом та ЦВК на правильному шляху. Ми продовжували плідно працювати над змінами до Кодексу, провели колосальну роботу щодо ухвалення нормативних актів, як того

вимагав прийнятий у 2021 році закон про всеукраїнський референдум.

І впевнено йдемо вперед.

У 2022-му зосередимось, зокрема, на:

- подальшому посиленні інституційної спроможності Комісії (реалізація концепції ЄІАС ЦВК та впровадження е-сервісів);
- забезпеченні створення та функціонування Центру підготовки учасників виборчих процесів;
- забезпеченні ще більшої відкритості, прозорості та оперативності у зовнішній комунікації.

Отже, далі буде!